



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ivlii Cæsarisi Scaligeri Epistolæ & Orationes

Scaliger, Julius Caesar

Lugduni Batavorum, 1600

Ad Franciscum Nomporem Cavlmontiorvm Regvlvm Præfatio in *** nomine
amici XCI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70455)

CIVILIS sapientiæ partē, Francisce Caulmonti, meliorem nemo vnquam censetur assequutus, quam is, qui abs sese perfecti negotii memoriam repetita cogitatione contemplatur. Nam tametsi poenitentia potius, quam consiliis videtur esse relictus locus, tamen vel benegestæ provinciae iucunda recordatione fruimur, perfunctis nobis opere quopiam gloria, vel obiectis animaduersionibus ad futuras actiones euadimus attentiores. Cum enim animi nostri duo sint officia, vnum relictum, quo ducimur ad aliquid faciendum, hoc pene totum cum cæteris animantibus habemus natura commune. altero vero, quo mentis vim reflectimus in opus suum, Diis immortalibus persimiles sane sumus. Neque enim opifex ille, cuius nutu hæc omnia facta sunt, vt ea faceret fecit, sed vt illis factis magnitudinis luce demum fructum caperet ex se ipso. Id quod mihi quoque consideranti res diuina, Caulmonti, cum esset visa, nihil a me vel inchoatum vnquam

vnquam existimaui, nisi quod etiam post
supremam manum per me ipsum nihilo
fecius de integro recognosceretur. Quod si
in cæteris functionibus laudabile atque ex-
petendum est, tum in prouincia literaria
summa ope curandum est, vt qui aliorum
commoditatibus sapientiæ nomine excu-
bamus, ne nobis ipsi maxime diuina in re
defuisse videamur. Quare quæ olim opera
in iure ciuili posita fuerat, cum ad popula-
rium vsus nostrorum, Solonis, aliorumq.
more contulissim, quanquam eo studio
doctis viris satisfecisse & proposito & debi-
to visus essem, non antea tamen illis fidem
habere institui, quam mihi met persuade-
rem aliquid confecisse. Id vero qui fieri po-
tuit sine depulsione suspicionis, quæ me vel-
licaret assidue, quasi quippiam omissem?
Aggressus igitur denuo priores libros no-
stros tanquam alienos ad eiusmodi iudi-
cium reuocaui, quo non tam quærere pro
opera laudem, quam pro dignitate viderer
effugere vituperationem. Ita diligenter
omnia exsequutus dedi operam sedulo, vt
explerem animum eruditorum, qui ne bo-
nis quidem acquiescunt, si intra suam ma-
gnitudinem deprehenderentur. Quæ om-
nia ad te mittere constitui, Francisce Cau-
monti,

monti, ut cuius & animus & facta vetustissime potentiss. que familiae nomen ac merita vel etiam illustraret, praeses esses earum praeceptionum, quae ut gentium populorumque consensionibus ad vitae praesidium proditae sunt, ita principum gratia atq. potentia ad sui conseruationem opus habent. Nam maiores tui cum Anglorum exercitibus terribiles, Regibus fuere formidabiles, tum subditis populis adeo benigni, ut ab aliis bella geri, ab aliis exerceri bellis parta conseruataque imperia viderentur. Itaque tametsi rarum est, neque vulgare, originem trahere a regibus, tamen diuinum illud sit potius, Reges ipsos & facere & tueri. Veteris enim Aquitanici imperii sine vobis neque facta est cupiam accessio, neque mansit ipsum, cui vos pro praesidio non maneretis. Quas virtutes cum Dei beneficio hic nunc imitari tibi non fuerit necesse, ceteris omnibus in bellis re ipsa ostendisti omnem gloriae occasionem & minorem esse animo tuo, & factis tuis inferiorem: ut quam tu illam aut audacter quaereret aut feliciter exoptaret, tam libenter illa tibi offerre sese atque dare praedicaretur. Quis enim hostes nostros vidit, ubi tu non esses? quis redditas inuasiones, impressiones, clades sine te, fra-

fratribusq. tuis fortissimis? sed opinor elatus ea magnitudine durum te præbes populis tuis, inferiores despicias, pares contemnis. Haud ita est. Te re magnum, opinione tua pusillum, comparatione quantum nobilitas, dignitas, opes tuæ exigebant, semper existimasti. Ita cum rara ac mirifica fortitudine morum lenitatem coniunxisti, ut pro te ac tuis solum, non aduersum quempiam natum indoles ac natura tua profiteatur. Literarum vero atque eloquentiæ studia, quoad vero principii liceat, tantum es assequutus, ut ambiguum sit, quid efficacius in te admiremur, prudentiamne ciuilem compositam cum exercitatione militari, an rerum negotiorumque intellectionem vel quotidianis sermonibus, vel mundiore oratione conceptam atque expressam. Quo factum est, ut cum tu & tibi & aliis lex non scripta existas, legum nostrarum, quæ sunt meis conscriptæ commentariis, patronum merito futurum arbitratus sim. In quibus supremam demum manum a me impositam sperem, si tibi perfecta esse visa fuerint.

AD